

Κριτήριο Αξιολόγησης

Φαινόμενα αλλοτρίωσης στην ελληνική κοινωνία

1. Σταχυολογώντας από την πλούσια στο θέμα αυτό βιβλιογραφία των κοινωνικών επιστημών μπορούμε να προσδιορίσουμε πέντε πιθανές ερμηνείες του όρου “αλλοτρίωση” ή “αποξένωση”. Συγκεκριμένα μπορεί να σημαίνει “αποδυνάμωση” ή “έλλειψη νοημάτων”, ακόμη “έλλειψη αρχών ή ανομία”, επίσης “απομόνωση ή μοναξιά” και, τελικά, “αποξένωση από τον ίδιο μας τον εαυτό”.

2. Η αλλοτρίωση ως αποδυνάμωση ξεκίνησε από το έργο του Μαρξ και συνεχίζεται σήμερα. Στη μαρξιστική θεωρία, το εργαζόμενο άτομο αισθάνεται αλλοτριωμένο μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα, διότι αποτελεί μια ασήμαντη, για τον επιχειρηματία-καπιταλιστή, μονάδα και δεν του επιτρέπεται να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων, ακόμη και όταν αυτές αφορούν άμεσα την τύχη και το μέλλον του.

3. Η αλλοτρίωση ως κατάσταση όπου το άτομο υποφέρει από έλλειψη νοημάτων αφορά το γεγονός ότι στη σύγχρονη αστικοβιομηχανική κοινωνία το μεμονωμένο άτομο αδυνατεί να κατανοήσει τις γοργά εναλλασσόμενες διαδικασίες, να αξιολογήσει και να εκτιμήσει σωστά όσα συμβαίνουν γύρω του.

4. Η αλλοτρίωση ως κατάσταση ανομίας ή έλλειψης αρχών πηγάζει από το έργο του Ντιρκέμ. Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, η ραγδαία κοινωνική αλλαγή φέρνει το άτομο αντιμέτωπο με καταστάσεις στις οποίες οι ψυχοκοινωνικοί κανόνες του παιχνιδιού έχουν χάσει την **ισχύ** τους, τα παραδοσιακά πρότυπα συμπεριφοράς έχουν πάψει να καθορίζουν το πλαίσιο των διαπροσωπικών σχέσεων και το άτομο λειτουργεί σε κατάσταση **σύγχυσης**.

5. Η αλλοτρίωση ως απομόνωση ή μοναξιά αναφέρεται στα έντονα συναισθήματα του κατοίκου μιας σύγχρονης αστικοβιομηχανικής μητρόπολης που, αν και περιστοιχίζεται από μυριάδες συνανθρώπους στον χώρο εργασίας, στην πολυκατοικία,

στους δρόμους και στα λεωφορεία, αισθάνεται απομονωμένος, υποφέρει από έντονα συναισθήματα μοναξιάς.

6. Τελικά, η αλλοτρίωση ως αποξένωση από τον ίδιο μας τον εαυτό ταυτίζεται με την **απώλεια** του νοήματος της εργασίας μας, καθώς στην παραγωγική διαδικασία

το άτομο προσθέτει με τον μόχθο της καθημερινής οκτάωρης εργασίας του ένα πολύ μικρό κομμάτι στο τελικό προϊόν που δεν εντοπίζεται εύκολα.

7. Η σύγχρονη τεχνολογία μαζικής παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, βασισμένη στην ορθολογιστική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού, των μηχανημάτων παραγωγής και του κεφαλαίου, αφαίρεσε από τον μεμονωμένο εργαζόμενο την άντληση ικανοποίησης από την εργασία, από τη δουλειά του, που συνήθως ερχόταν ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης μιας πράξης, το αποτέλεσμα της οποίας ήταν χειροπιαστό: ένα ζευγάρι παπούτσια, ένα βάζο, κάποιο, οποιοδήποτε, χειροπιαστό αντικείμενο...

8. **Μία από τις περισσότερο δραματικές διαστάσεις της αλλοτρίωσης του σύγχρονου ανθρώπου είναι η γέννηση και η εκδήλωση της ψυχοκοινωνικής απάθειας, δηλαδή της παθητικής αποδοχής του γεγονότος ότι τα μεμονωμένα άτομα αδυνατούμε να επηρεάσουμε τις διαδικασίες που χαρακτηρίζουν το κοινωνικό σύστημα.**

9. Η **απάθεια** του Νεοέλληνα -όχι μόνο του κατοίκου της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης αλλά και των μικρών επαρχιακών πόλεων- διαφαίνεται και σε κρούσματα ψυχοκοινωνικής παθολογίας, όπως είναι η **αύξηση** της απρόσωπης και βάρβαρης μικρομεσαίας εγκληματικότητας, αλλά και η ακραία, δραματική περίπτωση, κατά την οποία κάποιος μοναχικός συγκάτοικος στην πολυκατοικία μας πεθάνει και χρειάζεται να μυρίσει το πτώμα του, για να αντιληφθούμε οι υπόλοιποι -δήθεν γείτονες- ότι για τον άγνωστο αυτόν συνάνθρωπό μας έκλεισε η παρένθεση μιας ζωής...

Γιώργος Πιπερόπουλος,
(άρθρο στη εφ.Μακεδονία, 28/2/2010)

Αποξένωση από τον Εαυτό

1. Η απομόνωση ή η **μοναξιά** αναφέρεται στα έντονα συναισθήματα κάθε σύγχρονου κατοίκου μεγαλουπόλεων, που μολονότι **περιστοιχίζεται** καθημερινά από χιλιάδες συνανθρώπους του, στο δρόμο, στα καταστήματα, στο γραφείο και το εργοστάσιο, εξακολουθεί να αισθάνεται απομονωμένος και να υποφέρει από τα γνωστά συναισθήματα της μοναξιάς μέσα στο πλήθος.

2. Τελικά η αλλοτρίωση σαν αποξένωση από τον ίδιο μας τον εαυτό ξεκινά από την απώλεια του θεμελιακού κάποτε αισθήματος άντλησης νοήματος από τη δουλειά μας (η μαζική παραγωγή εξαφανίζει την ατομική εισφορά στο τελικό προϊόν) και ολοκληρώνεται με τη ρηχότητα των διαπροσωπικών μας σχέσεων με οικείους, φίλους ή γνωστούς.

3. Ένα μόλις βήμα πριν την παθολογική κατάσταση της αλλοτρίωσης το άτομο αρχίζει να δείχνει προβλήματα στη συμπεριφορά του, εμφανίζονται «δυσκολίες» δυσεπίλυτες. Δυσκολία στη δημιουργία και εδραίωση αυθεντικής φιλίας, διατήρηση ενός επιπέδου, επαρκούς ψυχοκοινωνικο-οικονομικής αίσθησης «ασφάλειας» και «αυτοπεποίθησης», δυσκολίες στην άντληση ικανοποίησης και «νοημάτων» από τον καθημερινό μας μόχθο.

4. Μία από τις πιο δραματικές **διαστάσεις** εκδήλωσης της αλλοτρίωσης του σύγχρονου αστικόβιομηχανικού ανθρώπου, του σύγχρονου Έλληνα, είναι και η δημιουργία της ψυχοκοινωνικής κατάστασης της «απάθειας», δηλαδή της παθητικής αποδοχής της αδυναμίας του ατόμου να επηρεάσει τις διαδικασίες και τις διεργασίες που απολήγουν στα ψυχοκοινωνικά και οικονομικά φαινόμενα που ορίζουν, καθορίζουν και **αλλοιώνουν** τις δομές και τους θεσμούς του κοινωνικού μας συστήματος.

5. Η «απάθεια» του σύγχρονου Έλληνα αρχίζει να διαφαίνεται και από καθημερινά κρούσματα κοινωνικοψυχολογικής παθολογίας, όπως π.χ. την περίπτωση όπου κάποιος «μοναχικός» συνταξιούχος συγκάτοικος στην πολυκατοικία μας πεθαίνει και χρειάζεται να «μυρίσει» το πτώμα του για να γίνει αντιληπτό το τραγικό τέλος της μοναξιάς του.

6. Η ακόμα στην αύξηση της εγκληματικότητας των νέων μας, στην αύξηση του αριθμού και του ρυθμού των διαζυγίων, στην αύξηση της χρήσης ναρκωτικών για «καταστροφική και εφήμερη φυγή από την πραγματικότητα», στην αύξηση των αυτοκτονιών και τη θεαματική αύξηση περιστατικών ψυχοπαθολογίας.

7. Η βαθμιαία, αλλά σταθερή μείωση άντλησης ικανοποίησης και νοήματος από τον καθημερινό μας μόχθο, οδηγεί τα άτομα στην προσπάθεια άντλησης χαράς και νοημάτων από δραστηριότητες «τηςσχόλης» που οδηγεί δηλαδή το άτομο, την οικογένεια και την ομάδα στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου.

8. Η συνειδητοποίηση της αλλοτρίωσης και των μηχανισμών της ίσως είναι το πρώτο βήμα ενάντια στην αποξένωση των ανθρώπων· μια προσπάθεια οικείωσης με τον εαυτό μας και τους άλλους....

M. Ιωαννίδου – Κουτσελίνη
(από το διαδίκτυο)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να γράψετε την περίληψη του άρθρου της Μ.Ιωαννίδου-Κουτσελίνη, σε 80-100 λέξεις.

Μονάδες 25

- B1. "Μία από τις περισσότερο δραματικές διαστάσεις της αλλοτρίωσης του σύγχρονου ανθρώπου είναι η γέννηση και η εκδήλωση της ψυχοκοινωνικής απάθειας, δηλαδή της παθητικής αποδοχής του γεγονότος ότι τα μεμονωμένα άτομα αδυνατούμε να επηρεάσουμε τις διαδικασίες που χαρακτηρίζουν το κοινωνικό σύστημα". Να σχολιάσετε σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων το περιεχόμενο του παραπάνω αποσπάσματος του άρθρου του Γ. Πιπερόπουλου.

Μονάδες
10

- B2. α)Με ποια συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) αναπτύσσεται η δεύτερη παράγραφος (Η αλλοτρίωση...το μέλλον του.) του άρθρου του Γ.Πιπερόπουλου;

β)Με ποιόν τρόπο/μέθοδο αναπτύσσεται η τρίτη παράγραφος (Ένα μόλις ..... μόχθο) του κειμένου της Μ. Ιωαννίδου-Κουτσελίνη;

Μονάδες 7

- B3. α)Ποια αποδεικτικά μέσα χρησιμοποιεί στο άρθρο του ο Γ.Πιπερόπουλος, για να στηρίξει τις απόψεις του;

β) Να αξιολογήσετε τον επαγωγικό συλλογισμό της δεύτερης παραγράφου (Τελικά η αλλοτρίωση... φίλους ή γνωστούς.) στο κείμενο της Μ. Ιωαννίδου-Κουτσελίνη. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 8

 Β4. α) **ισχύς, σύγχυση, απάθεια, αύξηση, απώλεια:** Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του άρθρου του Γ.Πιπερόπουλου: "Φαινόμενα αλλοτρίωσης στην ελληνική κοινωνία".

β) **περιστοιχίζεται, εδραίωση, αλλοιώνουν, μοναξιά, διαστάσεις:** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο πάνω λέξεις του κειμένου της Μ. Ιωαννίδου-Κουτσελίνη.

Μονάδες 10

 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Αναφέρει ο Erich Fromm (Έριχ Φρομ): "Η αλλοτρίωση, όπως τη συναντάμε στη σύγχρονη κοινωνία, είναι σχεδόν ολοκληρωτική. Διαποτίζει τη σχέση του ανθρώπου προς την εργασία, προς τα πράγματα που καταναλώνει, προς το κράτος, τους συνανθρώπους του και προς τον εαυτό τους".

Σε ένα άρθρο που θα γράψετε για τη σχολική σας εφημερίδα, να αναφερθείτε:

α) Στα φαινόμενα που πιστοποιούν τις διαστάσεις που έχει λάβει η αλλοτρίωση στις μέρες μας, και

β) Να προτείνετε τρόπους, ώστε τα φαινόμενα αυτά να αντιμετωπιστούν και έτσι ο σύγχρονος άνθρωπος να αισθανθεί μεγαλύτερη ασφάλεια, αυτοπεποίθηση και κατά συνέπεια να γίνει πιο δημιουργικός.

Μονάδες 40